

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2018

Versie: uitgebreid verzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie
- het college geeft een toelichting op deze verklaring
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college

De vangnetuitkering is gebaseerd op een solidariteitsprincipe tussen gemeenten: de vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget van twee jaar na het tekortjaar. Deze aanvraag beoogt, naast de gemeenteraad, ook andere gemeenten inzicht te geven dat het college inspanning heeft geleverd om het tekort te reduceren.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college kan een vangnetuitkering uitsluitend aanvragen via dit aanvraagformulier, dat is vastgesteld door de minister. Elke aanvraag geldt alleen voor het betreffende tekortjaar. Bij een volgend tekort (boven de risicodrempel) moet dus opnieuw een aanvraag worden ingediend.

Met een ingevuld aanvraagformulier geeft het college de gemeenteraad inzicht in de getroffen maatregelen om het tekort te reduceren. Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.

Het college dient het ingevulde aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2019 hebben ontvangen. De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website:

<https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2018>.

Wat wordt verwacht van gemeenteraadsleden?

Hieronder verklaart het college maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

1. Verklaring college bij een uitgebreid verzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Uitgevoerde *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Hieronder beschrijft het college een analyse van de oorzaken van het tekort.

Analyse van omvang en oorzaken van het tekort

Op basis van een analyse van het tekort op het BUIG-budget en volgend op de bekendmaking van de voorlopige beschikkingen gedurende afgelopen jaren, is gebleken dat de gemeente Leidschendam-Voorburg wat de BUIG-uitgaven sinds enige jaren te maken heeft met een tekort dan wel een tekort verwacht. Over 2018 verwacht de gemeente een resultaat van € -3.824.287. Het BUIG-budget heeft zich als volgt ontwikkeld:

	2015	2016	2017	2018
Baten (inkomsten uit terugvordering)	€ 578.331	€ 542.912	€ 700.363	€ 946.157
Rijksbijdrage	€ 24.388.278	€ 22.885.756	€ 22.095.216	€ 23.243.558
Uitgaven	€ - 25.366.423	€ - 26.634.455	€ - 28.343.451	€ - 28.014.002
Resultaat	€ - 399.814	€ - 3.205.787	€ - 5.547.872	€ - 3.824.287

Bovenstaande bedragen zijn conform de jaarrekening van het betreffende jaar. Het tekort op het BUIG-budget beslaat hiermee 16,45% over 2018. Het eigen risico bedraagt, uitgaande van een toekenning van een vangnetuitkering ter hoogte van € 1.790.476, over 2018 € 2.033.811.

In 2018 heeft de gemeente het tekort van circa € 5,5 miljoen terug weten te dringen naar circa € 3,8 miljoen. Deze besparing staat los van de ophoging van het BUIG-budget in 2018 ten opzichte van 2017, daar deze circa € 1,1 miljoen bedraagt terwijl het tekort verlaagd is met circa € 1,7 miljoen.

Oorzaken van het tekort kunnen worden gevat in drie categorieën:

1. Een eerdere groei van het cliëntenbestand
2. De specifieke samenstelling van het cliëntenbestand
3. Wijzigingen in wet- en regelgeving

Ad 1: een eerdere groei van het cliëntenbestand

Het CBS¹ heeft in februari 2019 bekend gemaakt dat het aantal bijstandsontvangers landelijk is afgenomen met 24.000 personen, van 456.830 bijstandsontvangers in eind 2017 naar 433.000 eind 2018. Dit betekent een daling van ongeveer 5,3%.

In Leidschendam-Voorburg is het bestandsvolume van 1.942 bijstandspartijen op 31 december 2017 gedaald naar 1.846 bijstandspartijen op 31 december 2018. Dit betekent dat de inspanningen van de gemeente ervoor hebben gezorgd dat het bestand met circa 4,9% oftewel 96 bijstandspartijen in omvang is afgenomen. Deze daling is in zeer lichte mate lager dan het landelijk gemiddelde: het verschil tussen beide percentages betekent omgerekend 7 á 8 bijstandsontvangers. Hiermee wordt gesteld dat de lokale ontwikkeling nagenoeg gelijk is aan de landelijke daling van het bijstandsbestand. Dit in het bijzonder omdat de daling van het bijstandsbestand zich ook in 2019 heeft voortgezet.

Hoewel de daling van het bijstandsbestand in 2018 een bijzonder positieve ontwikkeling is, neemt dit niet weg dat, voorafgaand aan deze daling, een jarenlange groei van het bestand heeft plaatsgevonden. In het verleden heeft een aantal ontwikkelingen, zowel op landelijk als lokaal niveau, ervoor gezorgd dat het bijstandsbestand toenam. Voorbeelden van deze ontwikkelingen zijn de economische crisis en de daarop volgende verslechterde arbeidsmarkt gedurende de jaren 2008 tot 2013, waarvan Nederland nog jarenlang herstellende is geweest. Ook op lokaal niveau waren de gevolgen hiervan nog lange tijd merkbaar. Een andere oorzaak is bijvoorbeeld de verhoogde instroom van statushouders in de jaren 2014 tot 2016 (en daarna in lichtere mate), welke heeft gezorgd voor een toename van het bijstandsbestand. Zoals aangegeven in de Monitor gemeentelijk beleid arbeidstoeleiding vluchtelingen 2018², ondernemen gemeenten steeds meer op het gebied van re-integratie voor statushouders. Tegelijkertijd is in 2018 minder dan een derde van de statushouders uitgestroomd uit de bijstand in de gemeenten die mee hebben gedaan aan deze monitor. Ook het CBS heeft vermeld dat 2,5 jaar na het verkrijgen van de verblijfsvergunning in 2014, slechts 11% van de statushouders werk heeft als werknemer of zelfstandige³. 1,5 jaar na het verkrijgen van de verblijfsvergunning ontving gemiddeld 90% nog een (bijstands)uitkering; één jaar later daalde dit naar 84%⁴. Hiermee kan gesteld worden dat statushouders veelal langdurig afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering.

Ad 2: de specifieke samenstelling van het cliëntenbestand

In de Informatietool Participatiewet 2018 zijn diverse opvallende afwijkingen te vinden wat betreft de actuele samenstelling van het bijstandsbestand van Leidschendam-Voorburg versus de in het model verwachte samenstelling. Zo bevat het bijstandsbestand aanzienlijk meer alleenstaanden en meer 40- en 50-plussers dan voorspeld. Daarnaast is ook een hoger dan verwacht aantal huishoudens met een migratieachtergrond. Tot slot blijken er meer huishoudens met een midden/hoog HCI (Human Capital Index) dan verwacht deel uit te maken van het bijstandsbestand. Ten opzichte van 2017 is hier

¹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/09/aantal-bijstandsontvangers-met-24-duizend-afgenomen>

² Kennisplatform Integratie & Samenleving, september 2018

³ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/16/11-procent-van-statushouders-heeft-werk>

⁴ Idem

verandering in gekomen; in dat jaar waren er in gelijke mate meer huishoudens met zowel een laag als een midden/hoog HCI dan voorspeld. In totaal ontvangen er in de gemeente Leidschendam-Voorburg volgens het verdeelmodel 237 huishoudens teveel een bijstandsuitkering.

Uit de Divosa Benchmark Werk en Inkomen voor het samenwerkingsverband Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar⁵ blijkt dat er sprake is van aanhoudende vergrijzing binnen de drie gemeenten. Het percentage inwoners ouder dan 65 jaar is aanzienlijk hoger dan het percentage inwoners dat jonger dan 27 jaar is. Daarnaast is deze groep in 2018 met 0,2% gegroeid (van 29.092 inwoners in 2017 naar 29.534 inwoners in 2018). Uit de Divosa Benchmark blijken verder de volgende zaken:

- Het instroompercentage is gedaald, van gemiddeld 2,5% in 2017 naar 1,9% in 2018. Het uitstroompercentage in beide jaren is gemiddeld 2,5%.
- Er heeft ten opzichte van 2017 een verschuiving plaatsgevonden wat betreft de diverse redenen van beëindiging van uitkeringen. Er worden naar verhouding meer cliënten bemiddeld naar werk, van 34% in 2017 naar 40% in 2018. Het beëindigen van de uitkering door het volgen van onderwijs is in beide jaren gelijk gebleven (5%). In 2018 is 9% procent van de uitkeringen beëindigd als gevolg van handhaving. Dit was in 2017 7%.
- Verder is de gemiddelde jaarprijs van een netto uitkering in het samenwerkingsverband hoger dan 2017 (circa € 14.125 in 2018 tegenover € 14.000 in 2017). Ook is de gemiddelde jaarprijs van een netto uitkering in het samenwerkingsverband hoger dan het gemiddelde in de benchmark (gemiddelde samenwerkingsverband € 14.125 tegenover gemiddelde benchmark € 13.600). In de Informatietool Participatiewet 2018 is echter te zien dat de hoge gemiddelde prijs gedeeltelijk wordt veroorzaakt door afwijkingen binnen de drie gemeenten onderling. Hierin is het gemiddelde prijsverschil per uitkering € - 54 voor wat betreft de gemeente Leidschendam-Voorburg, € - 986 voor de gemeente Voorschoten en € 203 voor de gemeente Wassenaar.
- Het bedrag aan verrekenende inkomsten per bijstandsuitkering per jaar is in 2018 lager dan het gemiddelde in de benchmark.
- In vergelijking met het gemiddelde aantal ontheffingen in de benchmark, blijft het aantal ontheffingen in het samenwerkingsverband hoog. In 2017 was een gemiddelde van 30,5% ontheven van de arbeidsverplichting. In 2018 daalde dit gemiddelde naar circa 27%.
- Door in 2018 meer in te zetten op het bevorderen van deeltijdwerk is het gemiddelde aandeel cliënten dat parttime werkt gestegen van gemiddeld 7% in 2017, naar gemiddeld ruim 8% 2018. De gemiddelde inkomsten van parttime werkende cliënten zijn in vergelijking met 2017 met 0,2% gestegen in 2018.
- In 2018 is er meer aandacht geweest voor het opleggen van maatregelen. Dit heeft geleid tot een verlaging van de BUIG-uitgaven (van een verlaging van gemiddeld 0,04% in 2017, naar een verlaging van gemiddeld 0,08% in 2018). Leidschendam-Voorburg scoorde eind 2018 hiermee dan ook hoger dan het gemiddelde van alle organisaties die meedoen aan de benchmark.

⁵ De gemeente Leidschendam-Voorburg maakt onderdeel uit van het samenwerkingsverband Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar. De Divosa Benchmark Werk en Inkomen wordt dan ook opgesteld voor de drie gemeenten samen. De benchmarks die geraadpleegd zijn voor deze aanvraag, is de standaardrapportage 2018.

- De gemiddelde ontvangsten ten opzichte van de BUIG-uitgaven liggen in 2018 hoger dan het gemiddelde van alle organisaties die meedoen aan de benchmark (gemiddelde ontvangsten samenwerkingsverband circa 2,25%, ten opzichte van 1,70% gemiddeld).

Op basis van de informatie uit de Divosa Benchmark Werk en Inkomen wordt gesteld dat het samenwerkingsverband in 2018 zoveel mogelijk heeft ingezet op het bevorderen van (gedeeltelijke) uitstroom uit de bijstand. Hierbij is optimaal gebruik gemaakt van de gunstige economische omstandigheden en de aantrekkelijke arbeidsmarkt. Ook parttime werk heeft hiermee een impuls gekregen.

In maart 2019 is intern een bestandsanalyse uitgevoerd, naar voorbeeld van het onderzoek dat het CBS in 2017 voor de gemeente heeft uitgevoerd. Hieruit bleken de volgende zaken:

- Circa 66% van het bijstandsbestand is alleenstaand; daarnaast is circa 17% alleenstaande ouder.
- Ruim 50% van het bijstandsbestand is 50 jaar of ouder.
- Ruim 32% van het bijstandsbestand heeft gedurende de afgelopen 4 tot 10 jaar (aaneengesloten periode) een bijstandsuitkering ontvangen; voor circa 20% is dit 10 jaar of langer.

Daarnaast is het bijstandsbestand ingedeeld in categorieën, op basis van de verwachte afstand tot de arbeidsmarkt uitgedrukt in tijd (specifiek in het aantal maanden dat naar verwachting nodig is om de persoon in kwestie te bemiddelen naar werk). Dit viel in maart 2019 als volgt uiteen:

- Circa 14% heeft een verwachte afstand tot de arbeidsmarkt van maximaal 12 maanden
- Circa 23% heeft een verwachte afstand tot de arbeidsmarkt van 12 tot 24 maanden
- Ruim 52% heeft een verwachte afstand tot de arbeidsmarkt van minimaal 24 maanden
- Circa 10% van het bijstandsbestand moet nog worden ingedeeld, bijvoorbeeld omdat zij pas recentelijk zijn ingestroomd of vanwege een nog geldende ontheffing

Ad 3: wijzigingen in wet- en regelgeving

In aanvulling op het bovenstaande, spelen ook wijzigingen in wet- en regelgeving een belangrijke rol. Dit niet alleen ten tijde van de invoering van deze wijzigingen, maar ook op langere termijn. Hieronder worden verstaan:

- De verhoging van de pensioenleeftijd, waardoor cliënten langer gebruik maken van een bijstandsuitkering. Naarmate de tijd vordert en de pensioenleeftijd verder stijgt, heeft deze ontwikkeling een grotere doorwerking.
- De uitbreiding van de doelgroep Participatiewet met voormalig Wajong en voormalig WSW. Er zijn diverse begeleidingsmogelijkheden voor deze groep, zoals beschut werk en inzet van loonkostensubsidie bij reguliere werkgevers. Desondanks behoort uitstroom uit de bijstandsuitkering niet altijd (direct) tot de mogelijkheden, afhankelijk van de persoonlijke situatie van de cliënt.
- De verkorte duur van de WW, van maximaal 38 naar maximaal 24 maanden, waardoor WW'ers minder gelegenheid krijgen een nieuwe arbeidsplek te verwerven en de kans dat zij uiteindelijk een bijstandsuitkering aan (moeten) vragen toeneemt.

Maatregelen uit voorgaande jaren

Het college heeft voornamelijk invloed op de getroffen en nog te treffen maatregelen op het gebied van instroombeperking en uitstroombevordering. Een toename van het bestandsvolume als gevolg van exogene ontwikkelingen valt buiten de invloed van de gemeente. Daarnaast spelen ook de samenstelling van het bijstandsbestand en de mate van bemiddelbaarheid een belangrijke rol, waarop het college eveneens weinig invloed kan uitoefenen.

In voorgaande jaren is actief ingezet op het bevorderen van de uitstroom uit de bijstandsuitkering door middel van het Plan van Aanpak Arbeidsmarktoffensief 2015-2018, dat vorm is gegeven om het risico te beperken van een destijds dreigend tekort op het BUIG-budget volgend op de invoering van de (destijds) nieuwe verdeelsystematiek in 2014. Dit door middel van het realiseren van (extra) plaatsingen, het terugdringen van aantal bijstandsuitkeringen en het beperken van de instroom. Zonder inzet van de maatregelen uit dit plan was het bestandsvolume gedurende de afgelopen jaren verder toegenomen dan tot en met 2017 het geval is geweest. Daarnaast hebben deze maatregelen bijgedragen aan de realisatie van de daling van het bijstandsbestand in 2018.

Voor de uitvoering van het Plan van Aanpak was extra budget vrijgemaakt, ter aanvulling op het reguliere participatiebudget. Uit het plan zijn ook het Actieplan Jeugdwerkgelegenheid⁶ en het Uitvoeringsplan Naleving en Handhaving⁷ bekostigd. Vanaf 2015 tot en met 2018 is vanuit de gemeente Leidschendam-Voorburg ieder jaar € 770.000 beschikbaar (geweest) ten behoeve van het Plan van Aanpak Arbeidsmarktoffensief.

Maatregelen uit het Plan van Aanpak Arbeidsmarktoffensief waren gericht op enerzijds instroombeperking en anderzijds uitstroombevordering. Eén van de uitgangspunten van het Plan van Aanpak Arbeidsmarktoffensief was het bevorderen van deeltijdwerk. Cliënten die deeltijd of flexibel werken zijn actief, doen werkervaring op en verlagen de uitkeringslasten. Cliënten werden vanuit het Plan van Aanpak daarom actief gestimuleerd om te participeren middels deeltijdwerk, en werden zoveel als mogelijk begeleid richting urenuitbreiding. Deze acties waren geoperationaliseerd in een projectaanpak genaamd "Van deel naar heel". Ook werd vanuit het Plan van Aanpak Arbeidsmarktoffensief inzet gepleegd op Social Return on Investment (SROI).

In het plan waren zowel de verhoogde instroom van statushouders als de uitbreiding van de doelgroep Participatiewet met voormalig Wajong en voormalig WSW, als risico benoemd. Van beide onderwerpen is aangenomen dat deze bij zouden dragen aan een toename van het bestandsvolume. Sinds de invoering van het Plan van Aanpak Arbeidsmarktoffensief is het aantal plaatsingen tot en met 2016 jaarlijks met gemiddeld ruim 10% toegenomen. Na deze periode zijn er in 2017 uiteindelijk 387 plaatsingen gerealiseerd, 2% meer dan in 2016. In 2018 zijn er 347 plaatsingen gerealiseerd, minder dan

⁶ Een plan gericht op de preventie van schoolverzuim, het (terug)begeleiden van jongeren naar school met als doel het behalen van een startkwalificatie of vakcertificaat, en het (terug)begeleiden naar werk.

⁷ Een plan gericht op de sociaal domein-brede aanpak op het gebied van handhaving.

in 2017. Door de verminderde instroom, zoals besproken in ad 2 van dit onderdeel, raakt de gemeente aangewezen op een moeilijker bemiddelbaar bestand (zie tevens ad 2). Toch zijn ook hierbinnen positieve resultaten behaald. De instroom is in 2018 met ruim 20% afgenomen ten opzichte van 2017. Het aantal plaatsingen is echter teruggelopen met 10%. Met andere woorden, relatief gezien is er meer resultaat behaald met een kleiner, moeilijker bemiddelbaar bestand.

Door een combinatie van de acties uit het Plan van Aanpak Arbeidsmarktoffensief en te anticiperen op de inwerkingtreding het Re-integratie- en Participatiebeleid 2019-2022 in 2018, is bovenstaande ontwikkeling met betrekking tot uitstroom mede mogelijk gemaakt. Het Re-integratie- en Participatiebeleid wordt in onderdeel B verder omschreven als zijnde nieuw uitgevoerde maatregel.

Waar in 2016 het bestandsvolume gemiddeld toenam met 7,8 cliënten per maand, is dit in 2017 gedaald naar een groei van 1,6 cliënten per maand. In 2018 is het bijstandsbestand echter gedaald met gemiddeld 8 cliënten per maand. Hiermee is het bijstandsbestand kleiner in omvang dan de afgelopen jaren het geval is geweest. Dit ondanks de in onderdeel A genoemde ontwikkelingen (ad 1, 2 en 3) en juist dankzij de door de gemeente behaalde prestaties.

B. Uitgevoerde interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne (B1) en externe maatregelen (B3) zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan de verdere tekortreductie. Bij B2 wordt beschreven wat de wijze van consultatie was om te komen tot externe maatregelen.

B1. Interne maatregelen

Het overzicht hieronder vormt een aanvulling op dan wel voortzetting van hetgeen in de aanvraag vangnetaanvraag Participatiewet over 2017 is vermeld. Ten behoeve van het verder realiseren van een tekortreductie, heeft de gemeente een aantal (aanvullende) interne maatregelen getroffen:

- Afsluiten van convenanten met werkgevers: met diverse lokale werkgevers alsook werkgevers uit andere gemeenten, zijn convenanten ten behoeve van leerwerkplekken afgesloten. Hierdoor is een aanbod van beschikbare plekken gegarandeerd voor cliënten waarbij een dergelijk re-integratiemiddel de begeleiding naar werk kan ondersteunen. Veelal wordt volgend op deze leerwerkplekken en bij goed functioneren, een dienstverband aangeboden aan de cliënt door de werkgever. De gemeente heeft op dit moment 6 convenanten afgesloten.
- Extra inzet op de doelgroep statushouders: er is aanvullend capaciteit ingezet op deze doelgroep, om zowel de begeleiding als bemiddeling naar werk te bevorderen. Het gaat om één extra consulent ten behoeve van de begeleiding, en één matchmaker om de daadwerkelijke bemiddeling en nazorg vorm te geven. Dit is deels ook een voortzetting van een eerder getroffen maatregel, als gevolg van een groeiende doelgroep binnen het bijstandsbestand (naar aanleiding van de verhoogde instroom van afgelopen jaren). In de periode 1 januari 2018 tot 1 mei 2019 zijn er 19 statushouders begeleid naar werk en 17 naar onderwijs, waarbij zij ook zijn uitgestroomd uit de bijstand. Zaken als deeltijdplaatsingen zijn hierin niet meegeteld, waardoor

het aantal alleen maar kan stijgen. In 2017 ging het volgens dezelfde redenering respectievelijk om 6 statushouders die begeleid zijn naar werk en 3 naar onderwijs.

- Verhoogde inzet op het gebied van handhaving: in 2018 hebben consultants Werk deel kunnen nemen aan een interne workshop in het kader van het opleggen van maatregelen. Dit omdat een maatregel een effectief middel kan zijn als onderdeel van het proces van begeleiding naar werk van een cliënt, terwijl uit onder andere de Divosa Benchmark Werk en Inkomen is gebleken dat er voorheen weinig maatregelen op werden gelegd. Zoals in onderdeel A is vermeld, is hier verandering in gekomen en scoort Leidschendam-Voorburg op dit moment hoger dan het gemiddelde van de andere organisaties wanneer het gaat om verlaging van de BUIG-uitgaven.
- Focus op categorieën: cliënten zijn in een eerder stadium ingedeeld in categorieën naar gelang de afstand tot de arbeidsmarkt (zie onderdeel A). Vervolgens zijn consultants Werk gekoppeld aan deze categorieën, om zo de caseloads en problematiek hierbinnen meer te stroomlijnen. Tot slot is, als opmaat naar het Re-integratie- en Participatiebeleid, alvast de focus op cliënten met een maximale afstand tot de arbeidsmarkt van 24 maanden aangebracht. Hierdoor is meer ruimte ontstaan voor een zo effectief mogelijke begeleiding van cliënten naar werk.

B2. Toelichting consultatie t.b.v. externe maatregelen

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft op de volgende wijzen externe maatregelen getroffen. Deze maatregelen worden in onderdeel B3 verder uitgewerkt:

- Organisaties buiten de grenzen van de eigen gemeente (en het samenwerkingsverband op het gebied van Werk en Inkomen waar de gemeente onderdeel van uitmaakt), zijn geconsulteerd. Het gaat hierbij om de periode na het indienen van de vangnetaanvraag 2017 tot aan het indienen van deze aanvraag, waarbij de kennis die hieraan voorafgaand is opgedaan niet uit het oog verloren is. De gemeente heeft gesproken met andere gemeenten en kennisorganisaties:
 - Voorafgaand aan de ontwikkeling van het Re-integratie- en Participatiebeleid heeft de gemeente met twee andere gemeenten gesproken. In onderdeel B3 is aangegeven hoe hetgeen Leidschendam-Voorburg van deze gemeenten heeft geleerd, is verwerkt in de eigen aanpak:
 - Op 12 juni 2018 is met de gemeente Midden-Delfland gesproken. Deze gemeente heeft er voor gekozen het persoonlijke contact met hun cliënten te intensiveren. Uitgangspunt is dat cliënten tenminste eenmaal per week daadwerkelijk gezien en gesproken worden. “Aandacht doet groeien” is de achterliggende argumentatie voor deze aanpak. Midden-Delfland maakt hiervoor veelvuldig gebruik van groepsbijeenkomsten zodat consultants in kort tijdsbestek veel cliëntcontacten kunnen hebben.
 - Op 3 augustus 2018 is met de gemeente Delft gesproken. In Delft is gekozen voor het aanbrengen van focus, focus op die cliënten die een redelijk perspectief (binnen een bepaalde termijn en tegen de nodige inspanningen) op uitstroom naar betaald werk hebben. Alle overige cliënten vallen onder het participatiebeleid. Op deze groep cliënten wordt door gemeentelijke

consulenten een beperkte inzet gepleegd. Het contact met de cliënt is gericht op controle van de rechtmatigheid en op de mate van (onbetaalde) participatie door de cliënt. De 'psychologische druk' van het moeten voldoen aan de arbeids- en re-integratieverplichtingen is weggenomen, met als positief resultaat meer inzet als vrijwilliger.

- Op 28 juni 2018 heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg bevestigd gekregen dat, naar aanleiding van een eerdere uitvraag van de gemeente, SV Land in samenwerking met de gemeente de opzet en ontwikkeling van een integraal handhavingsbeleid verzorgt.
- Diverse externe partijen hebben de opdracht gekregen onderzoek te doen naar het bijstandsbestand:
 - Stimulansz heeft op 5 juli 2018 een viertal onderzoeken opgeleverd voor de gemeente Leidschendam-Voorburg, de gemeente Voorschoten, de gemeente Wassenaar en voor de drie gemeenten gezamenlijk (als samenwerkingsverband). Dit naar aanleiding van een verzoek van de gemeente Leidschendam-Voorburg om meer inzicht te hebben in de vraagstukken omtrent de BUIG en welke mogelijkheden de gemeente had en heeft om hierop in te spelen.
 - Het CBS heeft in januari 2019 een onderzoek naar statushouders opgeleverd, volgend op de wens van de gemeente Leidschendam-Voorburg om niet alleen meer inzicht te hebben in hoe het statushouders sinds vestiging in de gemeente vergaan is, maar ook ter voorbereiding op de wijzigingen in de Wet inburgering.
 - Op 1 augustus 2018 heeft de gemeente een drietal partijen gevraagd een offerte uit te brengen voor het uitvoeren van een scan voorliggende voorzieningen. Deze opdracht is uiteindelijk gegund aan Investiga. Hierbij is gevraagd het bijstandsbestand door te lichten op voorliggende voorzieningen, met als doelstelling een besparing op het BUIG-budget. Dit door enerzijds (gedeeltelijke) beëindigingen van bijstandsuitkering en anderzijds het krijgen van ontvangsten met terugwerkende kracht.
- Binnen regionale arbeidsmarktprojecten als Perspectief op Werk en Regionale planvorming samenwerking GGZ en Werk en Inkomen heeft de gemeente de in de afgelopen jaren opgedane kennis van het bijstandsbestand toegepast om (regionale) initiatieven optimaal aan te laten sluiten op de uitdagingen waar de gemeente voor staat:
 - Binnen de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal wordt gezamenlijk een doe-agenda ontwikkeld voor Perspectief op Werk. Om optimaal gebruik te maken van dit programma, bespreekt de gemeente Leidschendam-Voorburg de lokale situatie met de andere gemeenten uit de arbeidsmarktregio alsook het UWV. De uitkomsten hiervan dienen als input voor en worden omgezet in concrete acties in een regionale doe-agenda.
 - Vanuit het Ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid is besloten een extra impuls te geven aan de samenwerking tussen GGZ en Werk en Inkomen, waarvoor landelijk € 3,5 miljoen beschikbaar is gesteld. Eind 2018 is een regionale projectleider aangesteld voor

de gehele arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal, die vanuit zijn kennis en expertise dit project alsook de deelnemende partijen begeleidt.

B3. Externe maatregelen

Naast het treffen van interne maatregelen, heeft Leidschendam-Voorburg actief aandacht besteed aan het treffen van externe maatregelen. Dit onder andere door actief gebruik te maken van de expertise van andere gemeenten en kennisinstituten:

- **Perspectief op Werk:** landelijk stelt het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in 2019 € 35 miljoen beschikbaar voor Perspectief op Werk, en in 2020 nog eens € 35 miljoen. Per arbeidsmarktregio komt dit jaarlijks neer op € 1 miljoen, welke gezamenlijk besteed wordt en waarvoor een plan van aanpak is opgesteld. Het voornemen van de gemeente is dit bedrag in te zetten voor verbetering van de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt, het verkleinen van de mismatch tussen vraag (werkgevers) en aanbod (werkzoekenden) en het ontsluiten van het bijstandsbestand. Dit in samenwerking met de overige gemeenten uit de eigen arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal, nader te bepalen externe partijen en gebruik makend van diens kennis en expertise.
- **Nieuw Re-integratie en Participatiebeleid:** de gemeente heeft voor de periode 2019-2022 nieuw arbeidsmarktbeleid opgesteld (Re-integratie- en Participatiebeleid 2019-2022), waarbij hoofzakelijk een splitsing is aangebracht in de onderdelen re-integratie en participatie. Het beleid is als volgt tot stand gekomen:
 - Ten behoeve van de ontwikkeling van het Re-integratie- en Participatiebeleid, heeft de gemeente actief andere gemeenten geconsulteerd. Zoals in onderdeel B2 vermeld is, heeft de gemeente gesproken met de gemeente Midden-Delfland. Hieruit bleek met name dat persoonlijke aandacht een succesfactor is. Uit een ander gesprek met de gemeente Delft, bleek met name de splitsing tussen re-integratie en participatie succesvol te zijn. De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft deze uitgangspunten zo goed mogelijk verenigd met elkaar in het nieuwe beleidsplan (zie hieronder).
 - Waar in het oude beleid de focus lag op de bemiddeling van *alle* uitkeringsgerechtigden naar werk, ongeacht de afstand tot de arbeidsmarkt, is in het nieuwe beleid voor wat betreft re-integratie de focus gelegd op cliënten waarvan het de verwachting is dat zij binnen 24 maanden naar werk bemiddeld kunnen worden. Zij worden dan ook intensief begeleid door de consulenten Werk. Door deze herziening kunnen consulenten Werk aan de slag met een kleinere caseload, wat zorgt voor meer efficiëntie, effectiviteit en meer ruimte om maatwerk te bieden. Waar van meerwaarde wordt groepsgewijs gewerkt, zoals in Midden-Delfland. Hierdoor wordt uitstroom naar werk op kortere termijn gerealiseerd. Cliënten die naar verwachting meer dan 24 maanden nodig hebben om aan het werk te kunnen, of waarbij werk (tijdelijk) niet tot de mogelijkheden behoort, worden binnen het onderdeel participatie begeleid door de consulenten Inkomen. Bij hen ligt de focus allereerst op deelname in de maatschappij; wanneer de

omstandigheden dit weer toelaten of cliënten een dusdanige ontwikkeling hebben doorgemaakt dat zij klaar zijn voor de volgende stap, dan worden zij binnen re-integratie weer verder begeleid naar werk. Het nieuwe beleid waarborgt tevens de uitvoering van (wettelijke) taken en geeft de komende jaren richting en focus om optimale resultaten te bereiken en daarmee een zo groot mogelijke tekortreductie op de BUIG te behalen.

- Daarnaast kent het beleid een zogeheten taskforce, eveneens naar voorbeeld van de gemeente Delft. Dit is een budget dat flexibel ingezet kan worden om bepaalde (gefaseerde) projecten te realiseren die de uitstroom uit de bijstandsuitkering bevorderen en het tekort op het BUIG-budget mede helpen terug te dringen. Hierbij kan gedacht worden aan thema's als het stimuleren van deeltijdwerk.
- Binnen de uitvoering van het beleid wordt gebruik gemaakt van één van de applicaties van CompetenSYS, ter ondersteuning van de indeling van de cliënt in de juiste categorie. Het gebruik maken van een degelijk instrument objectiveert de inschatting van de consulent en biedt aanknopingspunten voor de verdere begeleiding van de cliënt. In 2019 wordt tevens onderzocht welke instrumenten nog meer ingezet kunnen worden ter ondersteuning van de dienstverlening. Zo worden verkennende gesprekken gevoerd met Hallo Werk.
- Onderzoek Stimulansz: in 2018 heeft Stimulansz een onderzoek uitgevoerd naar de lokale situatie omtrent de BUIG. Hierbij is gekeken naar de prijs van de uitkering, maatregelen, volumeontwikkeling, ontheffingen, handhaving, incasso en parttime werk. Leidschendam-Voorburg is hierin vergeleken met omliggende arbeidsmarktregio's, gemeenten van dezelfde grootteklasse en vergelijkbare gemeenten inzake leeftijd, leefvorm en opleidingsniveau. Vervolgens zijn op diverse deelgebieden suggesties gedaan welke tot verbetering kunnen leiden. Deze suggesties zijn als input meegenomen in de ontwikkeling van het Re-integratie- en Participatiebeleid.
- Nieuw handhavingsbeleid: de gemeente Leidschendam-Voorburg heeft in samenwerking met SV Land een nieuw handhavingsbeleid ontwikkeld, bestaande uit een toezichtsplan en een uitvoeringsplan. Dit voor de diverse deelgebieden binnen het sociaal domein (Werk, Inkomen, Jeugd en Zorg). Tijdens de ontwikkeling en ook in het plan zelf is in het bijzonder aandacht voor de onderlinge verbinding tussen de diverse deelgebieden, waarmee één integraal handhavingsbeleid is ontstaan. Het handhavingsbeleid draagt bij aan het beperken van het tekort op de BUIG door de naleving van regels en voorschriften op het gebied van rechtmatigheid te waarborgen, en eventueel misbruik van deze gelden tegen te gaan.
- Scan voorliggende voorzieningen: de gemeente Leidschendam-Voorburg heeft Investiga ingehuurd om het bijstandsbestand te screenen. Hierbij wordt niet alleen de kennis en kunde van een externe partij ingezet; het overdragen van deze kennis aan de gemeentelijke consulenten behoort ook tot de opdracht. Binnen de scan wordt bekeken of de cliënten gebruik kunnen maken van een voorliggende voorziening, waarmee de bijstandsuitkering (gedeeltelijk) kan komen te vervallen en alternatieven ten volle worden benut. Op 1 april 2019 bleek in 2,03% van de gecontroleerde dossiers een voorliggende voorziening te zijn toegekend. De verwachting

- is dat het uiteindelijke aantal dossiers waarin sprake is van het uiteindelijk toekennen van een voorliggende voorziening, toeneemt. Deze actie loopt dan ook in 2019 verder.
- Regionale planvorming samenwerking GGZ en Werk en Inkomen: vanuit de arbeidsmarktregio ZHC wordt de samenwerking gezocht met (voor wat betreft de gemeente Leidschendam-Voorburg) GGZ Rivierduinen en Limor. Dit om de aansluiting tussen GGZ enerzijds en Werk en Inkomen anderzijds te verbeteren en inwoners met een Ernstige Psychische Aandoening (EPA) beter te ondersteunen bij eventuele begeleiding naar werk. Een vanuit het project aangestelde projectleider geeft hier in 2019 uitvoering aan. Dit door onder andere:
 - Een (intensievere) samenwerking op te zetten tussen GGZ-instellingen en uitvoeringsorganisaties Werk en Inkomen en deze samenwerking te borgen.
 - Onderzoeken welke instrumenten worden gehanteerd door betrokken partijen en onderzoeken welke hiervan het meest efficiënt zijn.
 - Op casusniveau cliënten te volgen en te onderzoeken wat de kosten en baten zijn van de diverse instrumenten.
 - Gezamenlijke hiaten ontdekken en oplossingen hiervoor aandragen.
 - Raadplegen Divosa Benchmark Werk en Inkomen samenwerkingsverband Leidschendam-Voorburg: voor de ontwikkeling van het nieuwe Re-integratie- en Participatiebeleid heeft de gemeente de Divosa Benchmark Werk en Inkomen geraadpleegd. Aandachtspunten die in de benchmark naar voren komen, hebben als input gediend. Hierbij is een aanpak ontwikkeld welke zo goed mogelijk inspeelt op deze punten (zie onderdeel A), voor zover de gemeente hier invloed op heeft.
 - Urban Data Center (CBS): gemeente en het CBS bundelen hun krachten om beleidsvragen te beantwoorden en gevolgen van lokale ontwikkelingen in kaart te brengen. De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft het CBS eind 2018 gevraagd onderzoek te doen naar statushouders in de gemeente. Het onderzoek heeft de volgende resultaten opgeleverd:
 - Het onderzoek heeft inzicht gegeven in de kenmerken van statushouders die zich in de jaren 2014-2017 in de gemeente hebben gevestigd
 - Het onderzoek heeft gekeken naar hoe het statushouders is vergaan in de jaren nadat dat zij in de gemeente komen wonen. Er is gekeken naar algemene aantallen, huishoudensamenstelling, onderwijsdeelname, inburgering, sociaaleconomische status, zorggebruik, jeugdzorg en criminaliteit.
 - Het onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met de gemeente Pijnacker-Nootdorp en dient voor wat betreft de gemeente Leidschendam-Voorburg als input voor zowel het Re-integratie- en Participatiebeleid alsook de wijzigingen met betrekking tot de Wet inburgering.
 - Bijeenkomsten: de gemeente Leidschendam-Voorburg is aanwezig geweest bij diverse bijeenkomsten betreffende de BUIG dan wel re-integratie, waaronder een bijeenkomst van Berenschot (21 november 2018) en van Divosa (16 mei 2019). De hier opgedane kennis is meegenomen in de verdere benadering van re-integratie en participatie.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de *verdere* tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect.

De gemeente heeft de afgelopen jaren al een groot aantal maatregelen getroffen om zowel het bijstandsvolume als de hiermee samenhangende uitgaven zo klein en laag mogelijk te krijgen en houden. Deze inzet zal niet alleen de komende jaren worden voortgezet maar wordt ook, door middel van de aanvullende maatregelen genoemd in onderdeel B, vergroot.

De gemeente heeft namelijk als uitgangspunt niet alleen de in het afgelopen jaar behaalde prestaties te willen blijven realiseren maar deze ook zoveel als mogelijk te overtreffen, met een zo gericht mogelijke inzet van (financiële) middelen om zo de maximaal haalbare resultaten te realiseren. Omdat de in onderdeel B genoemde maatregelen een gezamenlijk beoogd effect hebben, wordt hieronder een inschatting hiervan gegeven.

Zoals vermeld in onderdeel A heeft de gemeente het tekort van circa € 5,5 miljoen terug weten te dringen naar circa € 3,8 miljoen. In de vangnetaanvraag 2017 is een beoogde besparing van circa € 550.000 vermeld, welke daarmee behaald is. Deze besparing staat namelijk los van de ophoging van het BUIG-budget in 2018 ten opzichte van 2017, daar deze circa € 1,1 miljoen bedraagt terwijl het tekort verlaagd is met circa € 1,7 miljoen.

De gemeente verwacht, op basis van de in onderdeel B genoemde (aanvullende) maatregelen, in 2019 minimaal € 450.000 te kunnen besparen op de uitgaven ten opzichte van 2018. Dit conform de doelstelling van het Re-integratie- en Participatiebeleid 2019-2022. Deze doelstelling is in het beleidsplan hoofdzakelijk benoemd als zijnde een bestandsreductie (een beoogde reductie van 30 tot 50 cliënten per jaar en daarmee samenhangend een beoogde besparing van € 450.000 tot € 750.000 per jaar), maar kan in theorie ook verdeeld zijn over diverse terreinen, zoals uitstroom naar werk of onderwijs, handhaving en/of deeltijdwerk.

Omdat, ook gelet op het bovenstaande, niet op voorhand aan te geven is hoe de exacte verdeling van de beoogde besparing uit zal vallen, zijn diverse scenario's denkbaar. Voorbeelden hiervan zijn:

- Een daling van het bijstandsvolume met 30 bijstandsuitkeringen (een besparing van € 450.000 uitgaande van € 15.000 per uitkering) ten opzichte van het aantal cliënten op 31 december 2018.
- Een stijging van het aantal cliënten dat deeltijd werkt met 120 cliënten (een besparing van € 450.000 uitgaande van een verrekening van € 3.750 per uitkering (¼ van een volledige bijstandsuitkering)).
- Een combinatie van bovenstaande voorbeelden of enige andere, niet nader genoemde prestaties, zoals verstevigde inzet op handhaving. Hierbij moet worden opgemerkt dat er naast bovenstaande voorbeelden nog vele andere uitwerkingen mogelijk zijn, welke allen bijdragen aan de beoogde tekortreductie.

Monitoring van de door de gemeente behaalde resultaten geschied middels een halfjaarlijkse rapportage aan de gemeenteraad, waarbij op diverse punten de effectiviteit van het door de gemeente gevoerde beleid inzichtelijk wordt gemaakt. Deze punten omvatten in ieder geval:

- Bestandsontwikkeling, waaronder in- en uitstroom van cliënten.
- Kostenontwikkeling, te weten het totaal aan uitgaven voor zowel re-integratie als participatie (i.e. het Participatiebudget).
- Handhaving, waaronder het aantal opgelegde maatregelen.
- Cliëntervaring, dat wil zeggen de tevredenheid over de dienstverlening door Werk en Inkomen.
- Effectiviteit, te weten inzicht in de resultaten (zoals uitstroom naar werk, een zelfstandig beroep of bedrijf, uitstroom naar onderwijs, et cetera). Daarnaast wordt ook gekeken naar het aandeel cliënten met deeltijdwerk.

Door een korte cyclus van monitoring en evaluatie toe te passen, is het mogelijk snel tussentijds bij te stellen. Hierdoor blijft de effectiviteit van het Re-integratie- en Participatiebeleid alsook die van andere acties gewaarborgd en wordt altijd optimaal ingespeeld op (exogene) ontwikkelingen en de (on)mogelijkheden van de arbeidsmarkt.

De gemeente pleegt (waar nodig versterkt) inzet op alle mogelijke factoren die hierop van invloed zijn en waar zij zelf invloed op heeft, waarmee zij zo snel als mogelijk een tekortreductie wil bewerkstelligen en het bijstandsvolume wil verkleinen. Dit blijft uiteraard afhankelijk van exogene ontwikkelingen welke voor een toename van het bestandsvolume kunnen zorgen, zoals de omstandigheden genoemd in onderdeel A van deze aanvraag.

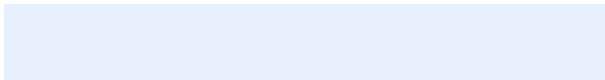
D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Leidschendam-Voorburg verklaart dat het voor 15 augustus 2019 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

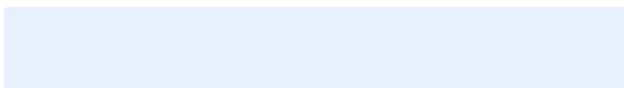
Datum: 28 mei 2019

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar:

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar:

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen interne en externe maatregelen, het beoogde effect van deze maatregelen en de bijdrage die deze samen leveren om het tekort verder te reduceren.

De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. Het is geen vereiste dat de gemeenteraad het eens is met de getroffen maatregelen.

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2019.

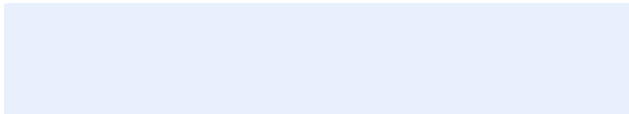
De gemeenteraad van de gemeente Leidschendam-Voorburg stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen.

Datum: 18 juni 2019

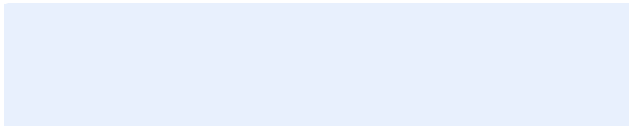
Ondertekening

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar:

De griffier,

Naam van de ondertekenaar:

Toelichting op het aanvraagformulier bij het uitgebreide verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's aanpast.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2018 dient uiterlijk op 15 augustus 2019 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2019 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

U vindt onderaan dit formulier meer achtergrondinformatie over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa. Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2016 als over 2017 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2016 en/of over 2017 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. U kunt

eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangegeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor haar instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadbesluit.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag A, B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat opnieuw een tekort zou ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2018⁸ en/of de Benchmark van Divosa⁹.
- U kunt in de analyse ook beschrijven wat het effect is van getroffen maatregelen in voorgaande jaren.

⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/10/12/rekentool-verdeelmodel-bijstandsbudgetten-2018>

⁹ www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark

Onderdeel B

Indien uw gemeente over 2016 en/of 2017 een vangnetuitkering is verleend, is sprake van een aanhoudend tekort. Indien het college over 2018 aanspraak wenst te maken op een vangnetuitkering moet het college verklaren dat interne en externe maatregelen zijn genomen om tot verdere tekortreductie te komen.

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan verdere reductie van het tekort. Omschrijf de interne maatregelen onder B1 en de externe maatregelen onder B3. Bij B2 beschrijft u per maatregel hoe de externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot deze externe maatregel.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'externe maatregelen'.

- *Waar moet ik op letten bij het beantwoorden van vraag B?*
Van het college wordt verwacht duidelijk te beschrijven hoe externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen. Omschrijf hoe een externe maatregel tot stand is gekomen, hieruit moet blijken dat het college actief extern consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel.
- *Wat is een externe maatregel?*
Met 'externe maatregel' wordt bedoeld: een maatregel die is getroffen naar aanleiding van externe consultatie. Voorbeelden van externe consultatie zijn onder andere gebruik maken van goed werkende maatregelen van andere gemeenten, inwinnen van advies bij andere gemeenten, gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, bijeenkomst van Divosa, gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking of advies van een adviesbureau.
- *Wat wordt aangemerkt als 'extern'? Enkele aandachtspunten:*
 - Externe consultatie betekent consultatie met een organisatie buiten de grenzen van de gemeente. Een veel gestelde vraag is of een WGR, ISD of RSD als extern wordt aangemerkt. Het antwoord hierop is, dat het voor de hand ligt dat de consultatie buiten een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) plaats vindt. Omdat dit echter niet tijdig (namelijk voor 1-1-2018 op de website en in het beoordelingskader van de commissie) is gecommuniceerd, wordt dit voor de vangnetuitkering 2018 nog als goed gerekend. Vanaf de vangnetuitkering 2019 en later is dat niet meer het geval.
 - Het samenwerken met een externe partij voldoet als 'externe maatregel' indien binnen deze samenwerking consultatie heeft plaatsgevonden. Beschrijf duidelijk op welke wijze de consultatie in deze samenwerking heeft geleid tot de getroffen maatregel.
 - Het uitvoeren van een maatregel door een externe partij voldoet pas als 'externe maatregel' indien deze maatregel is getroffen naar aanleiding van consultatie van een externe partij (dat kan de uitvoerende partij zijn). Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt.

- *Wanneer moeten maatregelen zijn getroffen?*
De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk voor de datum van inlevering van het verzoek. Een (interne of externe) maatregel moet daadwerkelijk zijn getroffen voor de datum van indiening.
- *Moet het steeds een nieuwe maatregel zijn?*
Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.
Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.
In alle gevallen dient het college externe maatregelen te nemen. Dat kunnen ook, afhankelijk van de hiervoor genoemde afweging, bestaande maatregelen zijn, die in hun effect meerjarig doorlopen .
- *Wat wordt bedoeld met '(aanvullende)' maatregelen*
Hiervoor is aangegeven of het steeds nieuwe maatregelen moeten zijn. Dit is een afweging van het lokaal bestuur. Om die reden wordt het woord 'aanvullende' tussenhaakjes gezet.

Suggesties bij de beantwoording van B

- Geef waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt in uw antwoord onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een bijdrage levert.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Onderdeel C

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de verdere tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect. Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage aan* de reductie van het tekort.

In de regelgeving staat dat het college verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen. Het tekort verder reduceren betekent dat het college

inzichtelijk maakt dat het maatregelen heeft getroffen waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan het verder reduceren van het tekort ten opzichte van voorgaande jaren. Verder reduceren kan ook worden geïnterpreteerd als maatregelen die een reducerend effect hebben op de stijging van de uitgaven. Dus wordt hier verwacht om inzichtelijk te maken dat maatregelen zijn getroffen waarmee het college verwacht/beoogt de eerdere bijdrage aan de neerwaartse trend te vervolgen.

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen en geeft ook geen oordeel over de mate van tekortreductie. De commissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag.

Het college dient de gemeenteraad inzicht te verschaffen dat met alle getroffen maatregelen te samen sprake is van een extra (optimale) inspanning om het tekort te reduceren. Het verklaren en dit inzichtelijk maken is voldoende.

Hierop wordt niet inhoudelijk, maar slechts procedureel getoetst (wordt dit door de verklaring van het college e.e.a. voldoende inzichtelijk aan de gemeenteraad). De commissie beoordeelt of de beoogde stappen worden beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van C

- Geef inzicht in de redenering op basis waarvan het college verwacht dat het tekort verder reduceert met de onder B genoemde maatregelen.
- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen beoogd effect van interne maatregelen en beoogd effect van externe maatregelen.
- U kunt aangeven op welke wijze het college de effecten van de maatregelen monitort.

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2018 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievp.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven.